

Boeken

Toegang tot de collectieve sector is een goed gekozen titel voor het boek geschreven door Jan Donders en Raymond Gradus. Het betreft een volledig herziene versie van een eerdere uitgave uit 2007, waarbij het doel is om de lezer, zowel econoom als niet-econoom, te introduceren in de economie van de publieke sector. Daarin slaagt het boek met vlag en wimpel. Het bestrijkt alle aspecten van overheidsbeleid, inclusief interessante voorbeelden en getallen om het geheel rijkelijk te illustreren. De lezer wordt uitstekend geïnformeerd over het grote scala aan argumenten dat de economische literatuur door de jaren heen heeft aangereikt om overheidsbeleid vorm te geven. De tekst bevat geen langdurige theoretische uitweidingen, wat ervoor zorgt dat het boek ook uitstekend leesbaar is voor de wat minder wiskundig onderlegden. Na een korte introductie vertrekt het boek met het uiteenzetten van de rol van de overheid vanuit de welvaartstheorema's. Als alle markten zowel bestaan als perfect functioneren is er in principe geen rol voor de overheid. Een eerste rol voor de overheid ontstaat wanneer wij als samenleving niet tevreden zijn met de verdeling van inkomen in deze hypothetische wereld, de overheid moet de productiefactoren eerlijk verdelen. Pas wanneer markten falen of niet bestaan en de overheid over beperkte informatie beschikt, ontstaan argumenten voor het beleid dat de overheid in werkelijkheid voert. De auteurs bespreken deze argumenten. Interessant is de discussie over paternalisme, de overheid die met haar beleid de burgers behoedt voor het maken van onverstandige keuzes. Dit is een controversieel onderwerp. Paternalistische argumenten worden verdedigd aan de hand van de literatuur op het gebied van de gedragseconomie waar verschillende vormen van beperkte rationaliteit zijn aangetoond. Vooral de voorbeelden waarbij met groot succes keuzes niet worden ingeperkt maar anders ingericht, zijn erg interessant. In een aantal hoofdstukken richten de schrijvers zich op de samenhang tussen het Nederlandse begrotingsbeleid en macro-economische ontwikkelingen. Naast het introduceren van de economische theorie wordt, aan de hand van de geschiedenis van het Nederlandse begrotingsbeleid, besproken hoe actief anticyclisch begrotingsbeleid in Nederland faalde. Ook de uitdagingen die de huidige vergrijzing voor de overheid opwerpt zijn, inclusief recente beleidsvoorstellen, in kaart gebracht. In de volgende twee hoofdstukken worden het ontstaan en de ontwikkeling van de verzorgingsstaat in Nederland besproken, gevolgd door een bespreking van het belasting-

Auteur **Jan Donders en Raymond Gradus**

Titel **Toegang tot de collectieve sector**

Uitgever **Sdu Uitgevers**

HENDRIK VRIJBURG

Universitair docent aan de *Erasmus Universiteit*
Rotterdam

stelsel. Het sociale vangnet is nodig omdat private verzekeringsmarkten niet alle risico's dekken, maar meer risico vormt een constante bedreiging voor de betaalbaarheid van dit sociale vangnet. Met betrekking tot de verzorgingsstaat moet de overheid een balans zoeken tussen kosten en bescherming. De bespreking van de economie van belastingheffing is over het algemeen prima. Echter, helaas blijkt ook bij het lezen van dit boek dat de gedachte dat een verhoging van het verlaagde btw-tarief leidt tot een draagkrachtverlies bijkans onuitroeibaar is. Deze stelling wordt namelijk niet ondersteund door empirie en theorie als de hervorming in een breder pakket aan maatregelen wordt geëvalueerd. Ook had er wat meer aandacht besteed kunnen worden aan de tegenstanders van de vlaktaks. Dit is vooral spijtig omdat de controverses op beide onderwerpen relevant zijn voor de huidige discussies aangaande wijzigingen in het belastingstelsel. Tegen het einde van het boek richten de auteurs zich op de verticale organisatie van de overheid middels een leuke en levendige uiteenzetting van de verdeling van taken tussen rijk, provincie, gemeente en de relatie met de Europese Unie.

De hiervoor besproken onderdelen zijn min of meer te verwachten in een boek met de collectieve sector als onderwerp. Er is echter meer dat de moeite van het vermelden waard is. In een goed geschreven hoofdstuk staan de auteurs stil bij politieke economie om uit te leggen dat ook de staat niet altijd goed functioneert, wat leidt tot politieke conjunctuurcycli en een te grote overheid. In een ander hoofdstuk wordt aan de hand van leuke voorbeelden uitgelegd hoe een maatschappelijke kosten-batenanalyse kan bijdragen aan betere besluitvorming. Tot slot worden in het boek het functioneren van, de in Nederland veel voorkomende, non-profit-organisaties besproken, alsmede de wenselijkheid tot privatisering.

De kritiek die ik op het boek kan leveren, komt vooral voort uit mijn wetenschappelijke achtergrond. Het boek blijft namelijk nog iets te veel aan de oppervlakte. De auteurs beogen vooral de lezer te informeren. Een kritische blik aangaande veelgehoorde argumenten ontbreekt nog wel eens en veel diepere vragen blijven daarom onbeantwoord. Ook zou het boek profijt hebben van meer nadruk op empirische resultaten met betrekking tot de grote verscheidenheid aan argumenten die worden besproken. Echter, beide beperkingen zijn ongetwijfeld het gevolg van de beoogde doelgroep. Concluderend vond ik het boek erg interessant om te lezen en heb ook ik, als redelijk goed ingevoerd beleidseconoom, er wat van opgestoken.

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.